

Ingen framtid är möjlig utan Energi rådgivarna!

Vi har i styrelsen frågat oss vad en energi rådgivare är för något. Vi heter ju faktiskt FSE d.v.s. Föreningen Sveriges Energi rådgivare.

Ett svar har varit att vi är inte (bara) rådgivare utan (även) effektiviserare. Rådgivningens former och existens är ju föremål för diskussioner och växlingar i politikens spår. Men genomförandet av råden – handlingen att effektivisera – är nödvändig för energisystemets förändring och förbättring.

Och viss rådgivning har ju ändrat karaktär t.ex. fått formen av energi deklARATIONER och snart också energi kartläggningar.

Så vad är vi för sorts djur egentligen?

Kommer vi att finnas i framtiden eller är det rentav så att framtiden inte finns utan oss?! Vi vet ju, och vi kan sätta fingret på, vad som behöver göras för att våra resurser skall räcka till och inte förödas till ingen nytta.

Problemet är snarare att vi är många fler än vi tror.

ALLA i ALLA företag vars dagliga gärning innebär att resursanvändningen påverkas är ju en av oss.

Fastighetsskötare, driftingenjörer, miljösamordnare, och allt vad vi ni kan ha för benämning i telefonkataloger och på visitkort. Det är ju ALLAs våra ord som betyder förändring och förbättring.

Och ALLA vi skall vara medlemmar i FSE för att kunna utbyta erfarenheter och påverka beslutsfattare. Det finns ju ingen riktig framtid utan oss!

Hans Nilsson, ordförande

Inbjudan till Energi rådgivarnas kongress 3 nov!

EnergideklARATIONER och energieffektivisering – hur hänger det ihop?

Välkommen till Energi rådgivarnas kongress den 3 november i Uppsala konsert & kongress. Årets kongress kommer att främst fokusera på energi deklARATIONER och på vilket sätt de bidrar eller kan bidra till energieffektivisering. Vad var egentligen tanken med energi deklARATIONERNA? Hur har det blivit? Vad tycker fastighetsägarna? De som utför energi deklARATIONERNA? Ger energi deklARATIONERNA någon verklig besparings effekt eller är det bara meningslösa data till Boverkets statistik?

Energi rådgivarna anser att riktmärket för alla åtgärder skall vara att "hälften räcker" d.v.s. att halvera energianvändningen i alla byggnader och att varje tillfälle till förändring skall utnyttjas.

Kongressen är öppen för alla som är intresserade av energi effektivisering.

På talarlistan har vi följande namn klara: Tomas Kåberger, Energi myndigheten; Thomas Johansson, Boverket; Randall Bowie, tidigare handläggare på EU-kommissionen för byggnadsdirektivet och energi deklARATIONER; Hans Nilsson, Fourfact. Från Vasakronan får vi fastighetsägarens syn på energi deklARATIONERNA och från WSP Energi Effektiviserings Företagens synpunkter.

Vi kommer också att utse Årets energi rådgivare.

Vill du presentera ditt företag med en utställning i foajén? Kontakta snarast Lotta Bångens, tel 070-343 92 12, lotta.bangens@aton.se

Priser för utställare: 2000 kronor för icke medlemmar i Energi Rådgivarna. Gratis för företagsmedlemmar. 1000 kronor för EEF:are.

Anmälningar till kongressen senast den 6 oktober på hemsidan www.energiradgivarna.com

Deltagaravgift: 2400 kronor för icke-medlemmar, 1.900 kronor för medlemmar. Middag ingår i avgiften. Missa inte detta tillfälle till trevligt mingel och utbyte av erfarenheter. Kåberger kommer att middagstala.

Välkommen till årets mest intressanta diskussioner om energi deklARATIONERNA!

Hans Nilsson, ordförande i Energi Rådgivarna

Mer om Energi deklARATIONER i Svenska Dagbladet:

”Energi kontroll med allvarliga brister. Otydliga regler vid energi deklARATION av villor och radhus”

http://www.svd.se/naringsliv/nyheter/energi kontroll-med-allvarliga-brister_5268019.svd

Uppdatera dina kunskaper i energieffektivisering!

Platser kvar 22-23 september. Anmäl dig till Birgitta Govén. birgitta.goven@aton.se.

tel 070-210 14 44

Hur går man med i sektionen för energideklararerare?

På www.energiradgivarna.com under "Bli medlem" finns en anmälningsstalong. Det går även bra att ringa till vårt kansli på 08-343245. Frågor om sektionen besvaras av Kåge Schildt kage@schildts.se

EnergiRådgivarnas styrelse:

Hans Nilsson, ordförande
nosslinh@telia.com

Jesper Peterson, vice ordförande
jesper.peterson@naturskyddsforeningen.se

Maria Perzon, sekreterare
maria.perzon@bengtdahlgren.se

Johan Schön, kassör
johan.schon@srv.se

Michael Koucky, ledamot
michael.koucky@koucky.se

Lisa Ossman, ledamot
lisa.ossman@hallbarutvecklingvast.se

Mona Tjernström, ledamot
mona.tjernstrom@sundsvall.se

Kåge Schildt
kage@schildts.se

Ingela Brandén, suppleant
ingela_branden@hotmail.com

Roland Jonsson, suppleant
roland.jonsson@vvsforetagen.se

www.energiradgivarna.com
S:t Göransgatan 84
112 38 Stockholm
tel: 08-343245
kansliet@energiradgivarna.com

Mera Verkstad 2010 – ladda ner och läs!

– Vi menar att samhällets makt-havare inom offentliga sektorn verkligen ska ta itu med effektiviseringen i sina egna verksamheter, skriver Hans Nilsson i **Mera Ordtrad Verkstad**, och fortsätter:

"De som äger eller förfogar över byggnader, industri och andra verksamheter som nyttjar energi måste på allvar fundera över hur de kan göra sina anläggningar

bättre. De kommer att spara pengar på det och de blir mindre sårbara för energimarknadens olika nycker."

Ladda ner skriften på Energirådgivarnas hemsida!

http://www.energiradgivarna.com/siteadmin/upload/pdfarkiv/meraordtradverkstad2010_web.pdf

Ur innehållet:

- Vita certifikat – ett effektivt styrmedel
- Bra finansiering till lågriskinvesteringar
- Energideklarationer ska vara färdplaner för hållbarhet och inget fuskverk
- Steg för steg i ett längre perspektiv – målmedvetet och långsiktigt
- Systematiska insatser kan vara mycket lönsamma även i mindre företag
- Bred och djup kompetens – i samverkan
- Kommunerna kan göra mycket mer!
- Energieffektivisering skapar viktiga och varaktiga framtidsjobb

Kurser för just dina behov?

Har du tips eller önskemål om vilka kurser Energirådgivarna skulle kunna arrangera framöver?

Kontakta i så fall styrelsemedlemmen Roland Jonsson,
roland.jonsson@vvsforetagen.se

Räkna med Parasol!

Nu finns ett användarvänligt beräkningsverktyg, ParaSol, tillgängligt för jämförelse av energi- och effektbehov samt innetemperaturer för olika glas- och solskyddslösningar.

ParaSol kan laddas ner gratis på Lunds tekniska högskolas webbplats.

Svenska Solskyddsförbundet ordnar öppna kurser i ParaSol till hösten. I höst anordnas en endagskurs den 20 oktober 2010 på Sheraton Stockholm Hotel, klicka här för kursinfo.

ÖVRIGA ENERGIBERÄKNINGS-PROGRAM, DEROB-LTH OCH SUNSPACE

DEROB- $\frac{3}{8}$ $\frac{1}{2}$ är ett dynamiskt och detaljerat energisimuleringsprogram som från början är utvecklat på arkitekturskolan vid University of Texas, Austin, USA och senare vidareutvecklat på LTH. Dess specialitet är att kunna

ta hänsyn till hur solinstrålningen och solavskärmningar påverkar energibalansen i en byggnad.

SunSpace är ett projekteringshjälpmedel för att kunna uppskatta temperaturer samt effekt- och energibehov i olika inglasningar. Programmet är främst tänkt att användas tidigt i projekteringsprocessen.

ceebel.se om belysning

Här finns information om forskningsprojekt inom energieffektiv belysning, intressanta länkar, kalendarium och mycket annat!
www.ceebel.se

Energibruket.se

Hemsida för Sveriges Ingenjörer, Vinnova och IVL Svenska Miljöinstitutet

En mötesplats för diskussion och innovation om energieffektivisering.

<http://energibruket.se>

Tipsa Dialog!

Välkomna att tipsa oss om nyheter som kan vara intressanta att läsa om för andra medlemmar i Energirådgivarna. Mejla till jesper.peterson@naturskyddsforeningen.se eller till yrsa@bahnhof.se.

Kvicksilverlampor ska bort 2015

Kvicksilverlampor förbjuds 2015. Senast då måste kommunerna se över sin väg- och gatubelysning. Statens Väg och Transportforskningsinstitut, VTI, håller på att undersöka vilka hinder som finns för kommunerna att skaffa sig energieffektivare utomhusbelysning redan idag. Kunskapsbrist om alla nya produkter på belysningsmarknaden samt om hur energieffektiva och hållbara de är på längre sikt, uppges vara ett hinder i dagsläget.

Prenumerera gratis på

Energimyndighetens nyhetsbrev för energirådgivare!

Ljusare tider på väg

Jag arbetar som rådgivare i Berg, Krokoms och Strömsunds kommuner i Jämtland, är anställd på Jämtlands läns Energikontor och vill informera om vårt projekt "Ljusare tider på väg" här i Jämtlands län.

I ALLA ÅR SOM rådgivare så har jag sett den stora besparingspotentialen för vägbelysning och funderat och tyckt att det borde göras något.

Jag jobbade tidigare i Bergs kommun och en gång på 90-talet då jag i mörker flög från Landvetter till Arlanda kunde jag se att det mest var vit belysning efter vägarna.

Men på ett ställe, en stad visade det sig att det var gul belysning, man hade börjat byt ut kvicksilverlamporna till högtrycksnatriumlampor.

Då insåg jag vilken stor besparingspotential det är.

NÄR JÄMTLANDS länsstyrelse 2009 gjorde reklam för att det fanns pengar att söka från Miljömålsmiljonerna väcktes tanken att söka. Vi sökte pengar för vårt projekt och fick pengar från Länsstyrelsen för en informa-

tionskampanj i hela länet som vi körde igång i slutet av 2009.

Vi har inventerat beståndet, här i Jämtlands län är det olika vem som ansvarar, är huvudman. I en del kommuner är det lokala föreningar som ansvarar för vägbelysningen, med eller utan bidrag från kommunen men i de flesta är kommunen huvudman.

Vi har skickat ut ett antal frågor, antal ljuspunkter, typ av lampa, effekt, redan bytta armaturer mm som vi nu håller på att sammanställa. Vi har samtidigt informerat om de alternativ som vi bedömt är genomförbara.

Under v 41 och 42 i oktober kommer vi ha informationskvällar ute i kommunerna, då vi bjuder in föreningarna. Vi kommer då att bjuda in tillverkare och installatörer som får visa sina mer effektiva alternativ till det som finns ute efter vägarna. Kommunerna samlar vi också och ger samma information.

I slutändan kan det växa fram några alternativ som är mest intressanta och det kan göras en gemensam upphandling i länet.

*Örjan Eriksson
Energi & Klimatrådgivare*

Fastighetsbranschen tar helhetsgrepp

På Fastighetsbranschens Energidag 2010 den 23 september redovisar man vilka metoder som ger störst effekt till lägsta kostnad.

WSP, Lindinvent, Browik och Nordlq deltar från **EEF** deltar i seminarier och utställningar.

Under en fullspäckad dag delar experter och praktiker med sig av sina erfarenheter av hur man minskar sin energianvändning och når ett helhetstänk i miljöfrågor och energieffektivisering. Klara fakta presenteras tillsammans med flera lyckade exempel från fastighetsbolag som visar hur man med smarta lösningar föredömligt visar vägen mot ett energieffektivare fastighetsföretagande.

Energieffektivisering – här och nu!

ILLUSTRATION: KATI METS

Det händer hela tiden så mycket på energieffektiviseringsområdet att snart sagt ingen kan hålla sig à jour både på bredden och djupet. Men det finns bot!

22-23 september ordnar vi nästa kurs i Stockholm där experter över hela fältet delar med sig av sina kunskaper.

Anmäl dig på www.energiradgivarna.com.

PS. Rekommendera gärna kursen till dina kollegor!

”Dagens energipriser gör att effektiviseringsåtgärder inte alltid går att räkna hem”

Tre av fyra bostäder i flerbostadshus och mer än hälften av alla lokaler i Sverige värms med fjärrvärme.

– Ska man verkligen uppnå EU:s mål att halvera energianvändningen till 2050 så måste man återvinna värme i flerbostadshus. Men för närvarande görs detta i liten utsträckning.

MEN DET FINNS ett för dåligt förtroende för fjärrvärme på många håll, konstaterar Ulrika Jardfelt, som i juni tog över vd-posten på Svensk Fjärrvärme efter Lena Sommestad som återgått till politiken.

Fjärrvärme betraktas av många som den kanske fördelaktigaste uppvärmningsmetoden i Sverige. Ändå finns en misstänksamhet mot fjärrvärmeleverantörerna.

En av anledningarna är att det är svårt att som enskild kund påverka sitt pris. Har man väl anslutit sig till fjärrvärmens har fjärrvärmebolag i princip monopol på den lokala marknaden.

– Det är en fantastiskt bra form av uppvärmning – bekväm, prisvärd och energieffektiv eftersom

den kan produceras med resurser som annars går förlorade. Till exempel skogsavfall, annat avfall och överskottsvärme. Men vi måste jobba med att förbättra förtroendet för vår bransch och försöka få till en modell där kunden får ett större inflytande över prissättningen.

– Kunderna behöver förstå hur priset sätts och känna att det finns en hållbar ekonomi kring priset, säger Ulrika Jardfelt.

ANNARS KAN MAN tycka att fjärrvärme borde vara en uppvärmningsform som omhuldas av miljövänner. Vi får nödvändig värme av sopor som annars skulle ligga på hög och avge koldioxid. Men det är inte bara svenska sopor och svenskt bränsle i fjärrvärmeverkens pannor.

Importen av avfall till våra fjärrvärmeverk har ökat konstant de senaste åren. Det är lönsamt för anläggningarna att bränna avfall eftersom de får betalt för att ta emot avfallet och sedan betalt av kunderna som den producerade energin säljs till.

Förutom att det är lönsamt att ta emot utländska sopor är det också så att den här uppvärmningsformen inte är lika väl utbyggd i de flesta andra länder, säger Ulrika Jardfelt. Och jämfört med att avfallet skulle ligga kvar på soptipp i ursprungslandet, ger avfallsimporten minskade utsläpp, trots utsläppen från transporten.

– Jag tror att det finns planer på att öka importen av avfall. Vi har ju god utsläppsrening här i Sve-

rige med strikta miljökrav, menar Ulrika Jardfelt.

INTE ALLA fjärrvärmeanläggningar drivs med sopor, kanske bara 10 procent av Svensk Fjärrvärmes cirka 140 medlemsföretag. Majoriteten drivs med lokala energislag, flis, t ex. Även spillvärme används i ökad utsträckning. Det finns också mindre använda bränslen, som palmolja och torv, bränslen som ibland kritiseras hårt.

Importerad palmolja och svensk torv tycker Ulrika Jardfelt inte är fel att använda:

– Det behöver inte vara fel, utan beror på hur det producerats. Om bränslet har producerats på ett hållbart sätt kan det försvaras, särskilt om det ersätter kol eller olja.

ULRIKA JARDFELT har tidigare jobbat på Energimyndigheten, på Näringsdepartementet och senast under tre år med fastighetsutveckling på Sabo, intresseorganisationen för allmännyttan i Sverige. Där jobbade hon med energieffektiviseringsfrågor.

När hon i somras gick ut och hävdade att det är en myt att det med dagens energipriser går att räkna hem kostnader för tilläggisolerering av fasader, fönsterbyte och att bygga om ventilationsanläggningar i flerbostadshus ställde sig många frågande till detta påstående.

– Driftskostnaderna får man inte ner med den typen av åtgärder. Inte med dagens energipriser.

Man kan spara på många andra sätt, genom moderna belysnings-system och att hålla koll på stand-by och att släcka ner kontorsmaskiner.

Samtidigt säger hon att det kan vara klokt att se över klimatskalet på sin byggnad före installationen om man planerar att införa fjärrvärme i flerbostadshus.

– Man ska ju inte köpa en större fjärrvärmecentral än man behöver, slår hon fast.

PÅ SIN TID I SABO var Ulrika Jardfelt med och startade Sabos energiutmaning som syftar till att minska energianvändningen med 20 procent i de deltagande bostadsföretagen mellan 2007 och 2016. Redan första året fick man ner energianvändningen med 2,3 procent. Idag deltar över 100

Sabo-företag i detta så kallade Skåne-initiativ.

– Ska man verkligen uppnå EU:s mål att halvera energianvändningen till 2050 så måste man återvinna värme i flerbostadshus. Men för närvarande görs detta i liten utsträckning.

Ulrika Jardfelt berättar att man på Sabo teknikupphandlade för värmeåtervinning för att sänka kostnaderna.

– Det finns ingen som tar ett helhetsansvar idag. Det är för många aktörer inblandade.

OM ENERGIDEKLARATIONER säger Ulrika Jardfelt:

– Problemet är att vi i Sverige införde en massa extra regler för oss själva för att garantera att experterna skulle vara oberoende.

– Visst, det har ökat medveten-

heten om energifrågor och om byggnadernas energiprestanda. Men det blev byråkratiskt och administrativt tungt.

– Man har i Sverige lagt fokus på att få in data till Boverket, det var viktigare än att få ut information till fastighetsägarna. I själva verket får fastighetsägarna knappt någon ny information utan de får själva ta fram fakta och fylla i blanketterna.

– Vi har också en märkning som de flesta inte begriper sig på. I övriga Europa har man symbolen med A-E-pilarna, energimärkningen som vi känner igen från vitvaror.

– Här har vi en symbol i form av ett hus som inte är lika enkel att förstå.

text & bild: Yrsa Westerlund

”Skåne-initiativet”

100 Sabo-företag har minskat sin energianvändning med 2,3 %

Sabo:s energiutmaning är ett långsiktigt projekt som omfattar en mängd aktiviteter (utbildningar, konferenser, nätverksträffar) i syfte att spara energi. De företag som ansluter sig till initiativet förbinder sig att gemensamt minska sin energianvändning med 20 procent från basåret 2007 till år 2016.

Första årets resultat: Minskad energianvändning med 2,3 procent.

Livscykelkostnader – vem bryr sig?

Fyra av fem byggherrar bryr sig inte om vad det kommer att kosta att bo i de byggnader som de uppför idag. Det är den skrämmande sanningen. Åtminstone om man ska tro Svensk byggtjänsts rapport Glappet mellan produktion och förvaltning av bostäder som kom i juni 2010.

ENDAST 20 PROCENT av landets största bostadsbyggare tar stor hänsyn till livscykelkostnaderna när de bygger nytt, enligt rapporten Glappet mellan produktion och förvaltning av bostäder 2010.

– Att detta leder till högre driftskostnader och problem i brukarfasen blundar man för, säger Erik Hellqvist, vd på Svensk Byggtjänst i ett pressmeddelande.

Produktionen borde syfta till att skapa bostäder med långsiktigt låga driftskostnader, hög boendekvalitet och låg miljöpåverkan. Men som det ser ut idag är målet för produktionsfasen allt för ofta ensidig prispress, menar Erik Hellqvist.

80 av de största bostadsbyg-

garna intervjuades

– Undersökningen baseras främst på omfattande intervjuer med 80 av de största byggherrarna inom flerbostadsbostäder. Tillsammans står de för ungefär 90 procent av bostadsbyggandet i Sverige.

– Här finns allmännyttiga bostadsbolag, kooperativa byggherrar, privata hyresbolag och byggföretag som producerar bostadsrätter i egen regi.

– I undersökningen ingår dessutom ingår kompletterande intervjuer med 20 av de ledande teknik konsulterna och arkitektföretagen, berättar Erik Hellqvist i pressmeddelandet.

I undersökningen anger 73 procent av de tillfrågade byggherrarna att den vanligaste or-

saken till att man håller nere investeringskostnaderna vid nyproduktion av flerbostadsbostäder, är svårigheter att få ihop den kortsiktiga kalkylen.

Privata byggherrar inom bostäder är något mindre benägna att ta hänsyn till livscykelkostnaden än offentliga och kooperativa byggherrar.

Energisystem är det område där byggherrarna främst är beredda att acceptera högre produktionskostnader. Inom områden som balkonger, snickerier, grönytor, teknisk säkerhet och hissar är acceptansen för högre produktionskostnader lägst.

På vissa områden finns en större vilja att acceptera en högre kostnad för att få en lägre livscykelkostnad.

– Värmeåtervinning toppar listan – 36 procent av de tillfrågade byggherrarna säger sig ta stor hänsyn till detta område vid nyproduktion av bostäder, säger Erik Hellqvist.

– På grund av regler och starka marknadskrav kring energieffektivisering tvingas byggherrarna ta större hänsyn till detta område.

– Men egentligen borde det ju inte vara 36 procent utan 100 procent som tar stor hänsyn till värmeåtervinning när man bygger nya bostäder, säger Rolf Persson, vd på

Industrifakta och huvudansvarig för den nya undersökningen.

– Det finns också en risk i att man till förmån för energifrågorna lägger ännu mindre pengar på andra byggnadsdelar och system i husen, menar Rolf Persson.

